

DET BREDE

&

DET SKARPE

RELIGIONSVIDENSKABELIGE STUDIER

EN GAVE TIL PER BILDE PÅ 65 ÅRS DAGEN

REDIGERET AF

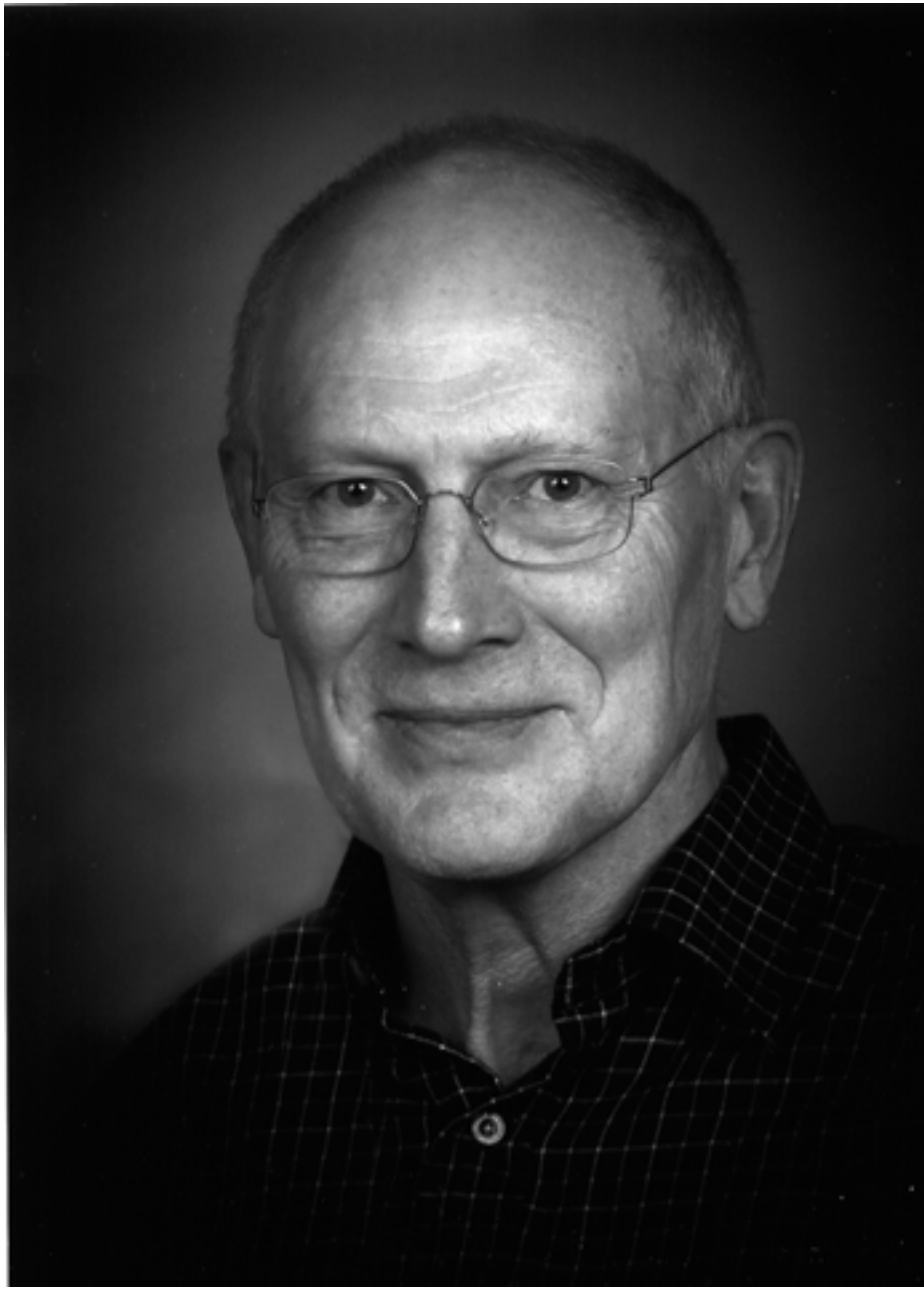
ARMIN W. GEERTZ,

HANS J. LUNDAGER JENSEN

OG JENS PETER SCHJØDT

ANIS

Det brede og det skarpe
Religionsvidenskabelige Studier
En gave til Per Bilde på 65-årsdagen

Det brede og det skarpe
Religionsvidenskabelige Studier
En gave til Per Bilde på 65-årsdagen

Redigeret af Armin W. Geertz, Hans J. Lundager Jensen og
Jens Peter Schjødt

Forlaget Anis
København 2004

Det brede og det skarpe – religionsvidenskabelige studier. En gave til Per Bilde på 65-årsdagen
Redigeret af Armin W. Geertz, Hans J. Lundager Jensen og Jens Peter Schjødt

© Forfatterne og Forlaget ANIS, 2004

Bogen er sat med Caslon på Religionspædagogisk Center
og trykt hos Narayana Press

ISBN 87 7457 360 8

Omslag: Mindgame

Udgivet med støtte fra Aarhus Universitets Forskningsfond

Forlaget ANIS
Frederiksberg Allé 10
DK-1820 Frederiksberg C
tlf. 3324 9250 – fax 3325 0607
www.anis.dk

Indhold

Forord 7

*Armin W. Geertz, Hans J. Lundager Jensen og
Jens Peter Schjødt*

Teori og metode

Definitionsproblemer i forhold til begrebet religion 13

Jens Peter Schjødt

Hvad er religionsfænomenologi

– “gammel” og “ny”? 23

Jepppe Sinding Jensen

Bourdieu og religionssociologien 37

Lene Kühle

Sladder som religiøs fortælling

– kognitive og socialpsykologiske betragtninger 47

Armin W. Geertz

Fortid og nutid

Forhistorisk materiale og religionshistorie 67

Lisbeth Bredholt Christensen og David Warburton

Xiao – begrebet ‘sønlig ærbødighed’ i kongfuziansk kontekst 79

Klaus Bo Nielsen

Den hinduistiske institutionalisering af den kvindelige śakti-energi 95

Marianne C. Qvortrup Fibiger

Brøndsted i Konstantinopel 109

Carsten Riis

En strid om synkretisme i nutidens USA 123

Anita Maria Leopold

En diskussion om begreppet “new age” 135

Lars Ahlin

Jødedom, kristendom og islam

Tobit og Judit 151

Hans J. Lundager Jensen

Domesticeringen af Sokrates

– en apologetisk topos 167

Anders Klostergaard Petersen

Fremadskridende integration af Israels ultra-ortodokse samfund? 181

Peter Steensgaard Paludan

Sayyid Qutb: Et liv med Koranen 195

John Møller Larsen

Åbenbaringen i et nyt lys 205

Inge Liengaard

Filosofi

Forsvar for moderniteten – Kant in memoriam 217

Vagn Andersen

Selvforholdets etik

– en fremstilling af Foucaults begreb om eksistensens æstetik 229

Lars Albinus

Forord

Af Armin W. Geertz, Hans J. Lundager Jensen og
Jens Peter Schjødt

Denne buket af forskningsbidrag fra kollegerne “på gangen” ved Afdeling for Religionsvidenskab, Det Teologiske Fakultet, Aarhus Universitet, er skrevet i anledning af Professor, dr. theol. Per Billes 65-årsfødselsdag (den 20. juli 2004). Dette festskrift er ment som en varm tak til en god kollega og som en anerkendelse af hans store fortjenester.

Per Bilde blev født i Aabenraa den 20. juli 1939. Efter sin eksamen som cand. theol. fra Aarhus Universitet i 1964 fungerede han som underviser i teologi og kristendomskundskab og fortsatte sine studier i udlandet. Fra 1971 til 2001 var han lektor ved Institut for Kristendomskundskab/Religion, der fra 1991 kom til at hedde Institut for Religionsvidenskab. I 1983 blev Per Bilde dr. theol. på en afhandling om Josefus som historieskriver. I 2001 blev han udnævnt til professor.

Per Billes forskningsområde er bredt; men det er først og fremmest den historiske proces og den historiske kontekst, i hvilken kristendommen opstod, der har udgjort tyngdepunktet i hans forskning, og som har bragt ham international anerkendelse. Inden for dette felt har han bl.a. beskæftiget sig med forskellige hellenistiske religioner. Den interessenæssige tyngde har ligget i det historisk-kritiske arbejde; men Per Bilde har også haft blik for en række problemstillinger, der rækker ud over den historisk-kritiske metode. Det er fx karakteristisk, at han har beskæftiget sig med ikke blot de nye religioner, der opstod i hellenistisk tid, men også med fænomenet “nye religioner” mere generelt. På samme måde er han ikke vejet tilbage for at gå ind på så kontroversielle emner som selve spørgsmålet om, hvad religion overhovedet er for en størrelse, og hvordan man meningsfuldt kan definere dette objekt for religionsvidenskaben. Det er bl.a. i debatten, Per Billes skarphed kommer til syne. Han er en skarp kritiker og en ligeså skarp debattør både fagligt og fagpolitisk. Per Bilde trives såvel på kamppladsen som i mere fredelige egne.

Per Bilde har desuden været særdeles aktiv både fagligt og administrativt. I flere perioder har han været formand for studienævnene for Kristendomskundskab og Religion, og i andre perioder har han været institutle-

der. Han har været formand for Det Humanistiske Forskningsråds forskningsinitiativ om Hellenismen op gennem 1990'erne. Siden 1999 har han desuden været formand for Det Teologiske Fakultets forskeruddannelsesudvalg og været den bærende kraft i oprettelsen af og som leder for Fakultetets forskerskole. Han har været redaktionsmedlem i flere tidsskriftredaktioner, medstifter og bestyrelsesmedlem i faglige selskaber og foreninger og for tiden er han medlem af styringsgruppen for et internationalt projekt, der arbejder med en ny engelsk oversættelse med kommentarer af Josefus' samlede værker.

En af Per Billes vigtigste indsatser for forskning og uddannelse i religion ved Aarhus Universitet har imidlertid været hans rolle i dannelsen af den institutionelle enhed og det fagmiljø, der nu er "Religionsvidenskab". Den er resultatet af en sammenlægning af to selvstændige og i udgangspunktet standsbevidste og egensindige enheder, dels instituttet for Kristendomskundskab, der i sin tid tog sig af uddannelsen af kommende gymnasielærere, dels instituttet for Religionshistorie, der var en selvstændig magisteruddannelse. Skellet mellem disse var ikke kun et skel mellem institutionelle enheder, mellem institutter og fakulteter, mellem en teologisk funderet tradition for kristendomsstudier og en humanistisk-filologisk funderet tradition for studier af "andre" religioner, det var også et skel mellem videnskabshistoriske baggrunde, traditioner og selvforståelser. Per Bilde var en central person, en dynamisk kraft i den proces, der i 1980'erne gennem oprettelse af en fælles forening og et fælles tidsskrift førte frem til det fælles religionsvidenskabelige institut.

Kollegialt tæller måske allermost, at Per Bilde altid har været "Afdelingens mand", hvilket skyldes en række menneskelige egenskaber, som har betydet utrolig meget for miljøet på afdelingen, der ud over den naturlige konkurrence først og fremmest er præget af gensidig respekt og interesse for hinandens projekter. I dette miljø har Per Bilde altid haft en hovedrolle, netop fordi han grundlæggende har interesseret sig for den samlede afdelings ve og vel. Dette er kommet til udtryk i såvel det store som det små. Hans flid og hans entusiasme, både når det handler om mere formelle forhold og om de personlige relationer, er legendarisk. Hans store hjælpsomhed retter sig mod alle, der har brug for bistand på den ene eller den anden måde, hvad enten det er en kollega, der har brug for en samvittighedsfuld korrekturlæser, en studerende, der skal have vejledning med et speciale, eller en studieleder, der mangler en underviser til et bestemt kursus. Men de, der måske har allermost at takke Per Bilde for, er de ph.-d.-

studerende, som han altid, både som leder af forskerskolen og som kollega, opmuntrer og giver værdifulde råd.

Det er derfor med tak for skarphed og for bredde, at vi på Afdeling for Religionsvidenskab siger hjertelig tillykke med de 65 år.